

Represija u prosveti: Talas otkaza, smena i disciplinskih postupaka

Građanske inicijative, 11. septembar, 2025

Sažetak

Izveštaj beleži novu vrstu represije u obrazovnom sistemu Srbije, koja se masovno sprovodi tokom 2024/2025. godine. Nakon talasa ukidanja zarada zaposlenima u obrazovnim institucijama ranije ove godine, sada je uveden sistematičan obrazac krivičnih prijava, disciplinskih postupaka, otkaza i smena direktora i nastavnika. Primeri i slučajevi navedeni u izveštaju predstavljaju tek vrh ledenog brega – reč je o slučajevima koji su prijavljeni i dokumentovani, dok brojni pritisci na zaposlene u obrazovanju ostaju neprijavljeni i van zvanične evidencije.

Prema podacima sindikata i strukovnih mreža, više od **100 zaposlenih** u školama već je ostalo bez posla ili produžetka ugovora, dok je u gimnazijama i osnovnim školama pokrenuto preko **110 disciplinskih postupaka** u brojnim gradovima (Subotica, Beograd, Srbobran, Požarevac, Gornji Milanovac). Ministarstvo prosvete potvrdilo je da je **25 direktora** škola smenjeno, a da je čak **75 direktora** podnelo ostavke, dok su u Nišu lokalne vlasti zamenile čitave školske odbore u **26 škola**. Na univerzitetima su rektori i prorektori više puta saslušavani i suočeni sa krivičnim prijavama, što akademska zajednica vidi kao otvoreni pokušaj zastrašivanja.

Ovi slučajevi pokazuju da formalni razlozi (disciplinske mere, inspekcijski nalazi, tehnološki viškovi) služe kao izgovor za politički motivisanu odmazdu prema zaposlenima koji su podržali učenike i studente u protestima. Time se krše osnovna ustavna načela jednakosti, zabrane diskriminacije i autonomije obrazovnih ustanova. Sindikati i akademske mreže upozoravaju da ovakav talas represije može imati dugoročno razorne posledice: gubitak kvalitetnih kadrova, urušavanje poverenja u institucije i dalje potčinjavanje obrazovanja političkim interesima.

Krivične prijave i informativni razgovori - Univerziteti

Na univerzitetima je paralelno sa studentskim protestima pokrenut talas krivičnih prijava i policijskih saslušanja usmerenih protiv rektora i prorektora. Ovi postupci, formalno zasnovani na prijavama pojedinaca ili organizacija bliskih vlasti, u praksi funkcionišu kao vid pritiska na akademsku zajednicu.

Saslušanja i prijave povezane su sa studentskim blokadama i aktivnostima univerziteta tokom protesta, a u javnosti su doživljene kao pokušaji zastrašivanja i slabljenja univerzitetske autonomije. Verovatno je reč samo o najvidljivijim slučajevima, dok deo pritiska ostaje izvan javne evidencije.

Rektor Univerziteta u Kragujevcu (Vladimir Ranković): Protiv rektora je podneta **krivična prijava** povezano sa studentskim blokadama univerziteta. Po nalogu Tužilaštva za suzbijanje korupcije, policijski inspektori su u aprilu 2025. obavili [informativni razgovor](#) sa rektorom Rankovićem povodom te prijave. Prijavu je podnelo neimenovano lice zbog organizovanja ili tolerisanja studentske blokade, a istraga se vodi u Višem javnom tužilaštvu u Kraljevu. Ovaj slučaj je ocenjen kao **pritisak na akademsku zajednicu**, s obzirom da je preko [tabloida](#) najavljivana krivična prijava Miloša Pavlovića protiv rektora zbog studentskih blokada.

Rektor Univerziteta u Beogradu (Vladan Đokić): U aprilu 2025. pojavila se **nova krivična prijava** protiv [rektora Đokića](#), koju je podneo student Miloš Pavlović sa grupom istomišljenika. Prvo osnovno tužilaštvo u Beogradu zatražilo je od Rektorata UB prikupljanje informacija povodom te prijave. Prijava tereti rektora za krivično delo „povreda ravnopravnosti“ (čl. 128(2) KZ) zbog navodne diskriminacije u kontekstu studentskih protesta. Rektor Đokić je ranije već bio više sati saslušavan u policiji po drugoj krivičnoj prijavi, takođe podnetoj od iste grupe (predstavljene kao „studenti koji žele da uče“). Đokić je javno ukazao da smatra ove prijave i postupke **nastavkom zastrašivanja akademske zajednice**.

Prorektori Univerziteta u Beogradu: Više prorektora suočeno je sa krivičnim prijavama koje je protiv njih i rektora podneo **Mario Spasić** (sekretar jednog vladinog saveta). U julu 2025. prorektorka za finansije Zorica Vujić dala je iskaz u MUP-u – potvrdila je da su [policijska pitanja](#) uglavnom bila o **studentskim blokadama** i aktivnostima Univerziteta tokom protesta. Vujić je naglasila da se rektorskom kolegijumu pripisuju dela van njihove nadležnosti i da čitav postupak doživljava kao **dodatni pritisak na Univerzitet**. Prijava protiv nje tereti je za zloupotrebu službenog položaja i nesavestan rad, a deo je šire prijave protiv rektora i prorektora UB koju je podneo Mario Spasić. Slično su prošli i prorektor **Nebojša Bojović** i prorektor **Dejan Filipović:**

Prorektor Nebojša Bojović (za nastavu) [saslušan je](#) krajem jula 2025. Po izlasku je izjavio da smatra krivičnu prijavu delom „opšte atmosfere“ kreirane protiv Univerziteta, ocenivši da je to pokušaj **destabilizacije akademske autonomije**. „Krivična prijava je deo opšte atmosfere pritiska na Univerzitet... Uvek ćemo se zalagati za toleranciju i da studente stavimo u kontekst budućnosti koju zaslužuju“ – izjavio je Bojović. Prijava (Spasića) protiv njega, rektora i još dvoje prorektora tereti ih za zloupotrebu položaja i nesavestan rad.

Prorektor Dejan Filipović dao je [izjavu policiji](#) u julu 2025. On je ocenio da je prijava protiv njega **neosnovana i isključivo pritisak na Univerzitet i nastavak zastrašivanja akademske zajednice**.

Filipović je potvrdio da se tokom davanja izjave razgovaralo o studentskim blokadama i povratku na nastavu, i naglasio je da mnoge stvari za koje ga terete nisu uopšte u njegovoj nadležnosti, što pokazuje da je cilj prijave zapravo pritisak na univerzitetsko osoblje koje je podržalo studente. Krivičnu prijavu protiv rektorskog tima UB podnela je organizacija bliska vlasti (Mario Spasićev „Savet za monitoring...“), a Plenum Univerziteta je osudio te poteze kao **nelegitimne pokušaje ućutkivanja** profesora.

Rektorka Univerziteta umetnosti Mirjana Nikolić našla se na udaru [prekršajnog postupka](#) po prijavi Prosvetne inspekcije, uz obrazloženje da Univerzitet nije organizovao predavanja i druge oblike nastave u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju u periodu od decembra 2024. godine. Kao odgovorno lice, rektorka se tereti da je počinila prekršaj iz člana 136 Zakona o visokom obrazovanju, koji predviđa novčane kazne za pravno i odgovorno lice. Ovaj slučaj akademska zajednica ocenjuje kao još jedan oblik pritiska na univerzitetske strukture koje su pokazale solidarnost sa studentskim protestima. Formalni razlozi, poput „neorganizovanja nastave“, koriste se kao izgovor za disciplinovanje rukovodstva, dok se suštinski radi o pokušaju zastrašivanja i narušavanja autonomije univerziteta.

Disciplinski postupci u školama

U nastavku su prikazani slučajevi pokretanja disciplinskih postupaka protiv nastavnika i profesora u više gradova i škola širom Srbije. Postupci su najčešće povezani sa obustavom nastave i podrškom studentskim protestima, a u mnogim slučajevima pokretani su ubrzano i uz ozbiljne sumnje na kršenje zakonskih procedura. Ovi primeri verovatno predstavljaju samo deo pritisaka kojima su zaposleni izloženi, budući da mnogi slučajevi ostaju neprijavljeni zbog straha od odmazde.

- **Gimnazija „Svetozar Marković“ (Subotica) – 63 profesora:** Prosvetna inspektorka naložila je [pokretanje disciplinskih postupaka](#) protiv 63 zaposlenih u ovoj gimnaziji zbog **obustave rada** od 20. januara 2025. godine. Škola ovo tumači kao očiglednu meru **zastrašivanja** nastavnog kolektiva. Pokrajinski organ je ubrzano imenovao novog v.d. direktora, iako prethodni direktor još nije formalno razrešen dužnosti.
- **OŠ „Vožd Karađorđe“ (Beograd) – 4 nastavnika:** Direktorka škole Snježana Kojić pokrenula je disciplinske postupke [protiv četvoro nastavnika](#). **Razlog:** njihovo **učesće u obustavi nastave** i podrška zahtevima studenata.
- **Gimnazija i SŠ „Svetozar Miletić“ (Srbobran) – 3 nastavnika:** Direktorka Jasmina Šeguljev pokrenula je [disciplinski postupak](#) protiv troje nastavnika zbog obustave nastave.

- **Muzička škola „Stevan Mokranjac“ (Požarevac) – 8 nastavnika:** Direktorka Karolina Sprečvaković pokrenula je postupke protiv [osmoro nastavnika](#). Prema navodima peticije prosvetara i građana, u svim ovim slučajevima **nisu poštovane zakonske procedure** prilikom pokretanja postupaka. Ove disciplinske mere pokrenute su neposredno nakon što su nastavnici učestvovali u **protestnoj obustavi nastave** u znak podrške studentima.
- **Tehnička škola Bečej – profesor Siniša Avramov:** Zbog učešća u protestnoj obustavi rada (od 7. februara 2025, na poziv sindikata NSPRS), profesor engleskog Siniša Avramov suspendovan je i pokrenut je [disciplinski postupak](#) protiv njega. Avramov navodi da mu slede **otkaz i oduzimanje licence** za rad zato što je odbio da prekine obustavu nastave. Ističe da je štrajkovao **iz solidarnosti sa studentima** i da zbog toga doživljava kontinuirane pritiske.
- **OŠ „Kralj Aleksandar I“ (Gornji Milanovac) – 40 nastavnika:** Direktorka Dragica Radišić je, po nalogu republičkog inspektora, pokrenula disciplinske postupke protiv čak [40 nastavnika i učitelja](#) koji su učestvovali u **dvodnevnoj obustavi nastave** (20. i 24. januara 2025). Nastavnicima su dve plate **umanjene za preko 50.000 dinara** kao kazna za te dane. Nastavnički kolektiv tvrdi da su postupci selektivni – **kažnjeni su samo oni koji nisu „bliski“ direktorki**, dok su pojedinci koji su takođe štrajkovali izuzeti od sankcija. Ovi nastavnici postupak vide kao odmazdu i zastrašivanje uoči reizbora direktorke. Slučaj je destabilizovao rad škole (skoro polovina nastavnika je pod procesom), a sindikat i roditelji alarmirali su javnost zbog **nezakonitosti i pristrasnosti** postupka.

Otkazi i razrešenja

Otpuštanja nastavnika i profesora zbog protesta

Pored krivičnih prijava i disciplinskih postupaka, represija u obrazovanju tokom 2024/2025. godine dobila je i najteži oblik – direktna otpuštanja i razrešenja nastavnika i profesora. U pitanju su mere koje ostavljaju trajne posledice po profesionalne karijere, jer zaposleni gube radni odnos, mandate i ugovore, najčešće bez jasnih obrazloženja i uz flagrantno kršenje zakonskih procedura. Ovi slučajevi pokazuju da se solidarnost sa studentima i javno izraženi kritički stav prema represiji sankcionišu na najdrastičniji način – odstranjivanjem nepodobnih iz sistema. Verovatno je i ovde, kao i u prethodnim oblastima izveštaja, reč samo o delu prijavljenih slučajeva, dok mnogi drugi ostaju nevidljivi zbog straha od posledica.

- **Medicinski fakultet Niš – Prof. Tatjana Jevtović Stoimenov:** Redovna profesorka Medicinskog fakulteta u Nišu objavila je da je praktično [udaljena iz rada](#) Laboratorije za medicinsku genetiku, koju je sama godinama gradila, zbog podrške studentima. *“Da si bila mirnija i više sarađivala, do ovoga ne bi došlo”*, rečeno joj je prilikom isključenja iz laboratorije. U oktobru 2024. smenjena je

sa rukovodećeg mesta u laboratoriji bez obrazloženja, a 28. januara 2025. zabranjen joj je i pristup prostorijama – nakon što je odbila da osudi studentsku blokadu i nakon što je javno stala uz studente. Profesorka navodi da je njen **ugovor formalno važeći**, ali da je novi šef (imenovan od strane dekana) jednostrano onemogućio njen rad i zamenio je drugim licima, što ona direktno povezuje sa svojim stavom da **neće držati nastavu dok traje blokada fakulteta i hapšenja studenata**. Ovaj slučaj je izazvao veliku pažnju – Akademska zajednica i studenti smatraju da je reč o **odmazdi** prema profesorki koja je hrabro podržala njihove zahteve.

- **Filozofski fakultet Niš – Dve profesorke istorije:** Prof. Irena Ljubomirović i prof. Jasmina Šaranac Stamenković bile su dugogodišnje članice Organizacionog odbora naučnog skupa „Niš i Vizantija“. Pošto su javno podržale studentske proteste i blokadu fakulteta, gradske vlasti (Lokalna samouprava Niša) isključile su ih iz odbora ovog simpozijuma. Ova odluka doneta je bez ikakvog obrazloženja, što su potvrdili i organizatori – gradska odbornica je samo poručila da „*njih dve više ne mogu biti u odboru*“ i da „*nisu dužni da daju objašnjenje*“. Nakon pritiska javnosti i povlačenja jednog imenovanog zamenskog člana (asistenta koji je odbio da učestvuje u toj nepravdi), gradske vlasti su se **predomislile** te su profesorke [vraćene u odbor](#). Ipak, incident je pokrenuo protestnu šetnju u Nišu – akademska zajednica traži **odgovornost** onih koji su pokušali političku eliminaciju uglednih profesorki zbog njihovog stava.
- **Medicinski fakultet Kragujevac – Prof. Aleksandar Cvetković:** Profesor Cvetković (poznat kao jedan od vođa mreže „Slobodni univerzitet“) podržao je studente FMN Kragujevac govorom na protestu, posle čega ga je uprava fakulteta **razrešila dužnosti tutora** (mentor za šest grupa studenata) narednog dana. Akademska mreža „Slobodan univerzitet“ osudila je [ovo razrešenje](#) kao primer pokušaja da se „profesori koji ne čute – učutkaju i zastraše“. Cvetković je, dakle, kažnjen zbog podrške studentima, što je suprotno i Zakonu o visokom obrazovanju. Mreža navodi da će ovi pokušaji zastrašivanja ostati bezuspešni – prof. Cvetković ostaje uz studente, a „Slobodni univerzitet“ pruža mu punu podršku.
- **Medicinski fakultet Kragujevac – Prof. Vladimir Zdravković:** Profesor Zdravković (FMN Kragujevac) dobio je **upozorenje pred otkaz** u maju 2025. jer je odbio da drži onlajn nastavu uvedenu tokom studentske blokade. „*Istina je. Juče sam dobio opomenu pred otkaz zato što ne držim onlajn nastavu*“, potvrdio je prof. Zdravković. Dokument mu je dao rok od 8 dana da se izjasni, uz [pretnju otkazom](#) ako nastavi da sledi odluku Nastavno-naučnog veća (koje je onlajn nastavu proglasilo neprihvatljivom). Profesor je javno rekao da je onlajn nastava u suprotnosti sa zakonitim odlukama fakulteta i da stoji iza svoje stručne ocene da „*lekar se ne može postati preko računara*“. Studenti, NSPM i sindikati su stali u odbranu Zdravkovića, ističući da je svaka represija zbog struke i javno iznetog mišljenja nezakonita. Profesor Zdravković nastavlja da predaje, ali je jasno poručio da neće držati nastavu ni uživo ni onlajn dok blokada traje i dok se nastavlja represija

nad

studentima.

- **Akademija umetnosti Novi Sad – Prof. emer. Goran Marković:** Čuveni filmski režiser Goran Marković (profesor emeritus AUNS) objavio je 30. jula 2025. da je **dobio otkaz** na Akademiji umetnosti u Novom Sadu. Saznao je to posredno – studenti su mu javili da je na njegovom predmetu već angažovan drugi nastavnik, što znači da ga je fakultet [otpustio bez da su ga obavestili](#). Marković navodi da pretpostavlja da je odluka doneta zbog njegove podrške studentskim protestima i javne izjave da neće držati nastavu dok traje blokada fakulteta, kao i zbog hapšenja studenata i profesora tokom protesta. On ističe da njegov ugovor formalno nije raskinut niti mu je honorar isplaćen, ali da su ga de facto uklonili sa nastave. U otvorenom pismu Akademiji, Marković je naglasio da se **građanski, akademski i ljudski** ne može pretvarati da je sve normalno dok se nad studentima sprovodi nasilje i dok se fakulteti drže pod blokadama policije. (Nakon njegove objave, Dekanski kolegijum AUNS je demantovao da je Marković dobio otkaz i tvrdio da će mu ugovor biti produžen, no sam Marković i javnost ostali su sumnjičavi – smatra se da je pokušaj otkaza zaustavljen tek nakon reakcije javnosti).
- **Medicinski fakultet u Beogradu – Prof. dr Tatjana Simić:** Dekanka Medicinskog fakulteta smenjena je odlukom Saveta donetom 2. septembra. Odlukom Saveta je konstatovan [prestanak mandata](#) dekanke prof. dr Tatjane Simić, zbog navodno teže povrede Kodeksa profesionalne etike. Deo profesora je naveo da Savet fakulteta uopšte nije nadležan da sam utvrđuje težu povredu Kodeksa profesionalne etike već je to nadležnost Odbora za profesionalnu etiku i Etičkog odbora Univerziteta. Nelegalno je sprovedeno i imenovanje novog vršioca dužnosti dekana od strane lica - predstavnika Vlade Srbije, koje nije ovlašćeno za tu proceduru.
- **Peta beogradska gimnazija – 20 Nastavnika (ugovori na određeno):** U Petoj gimnaziji u Beogradu, gde su učenici aktivno protestovali, **više od 20 nastavnika** dobilo je obaveštenje da im na početku nove školske godine [neće biti produženi ugovori o radu](#). Konkretno, od 33 nastavnika zaposlenih na određeno, usmeno je najavljeno da za njih **22-23 neće biti produžetka ugovora**, i to upravo za one koji su podržali studentski pokret. Advokat potvrđuje da su ti nastavnici „*kažnjeni*” zbog podrške protestima. Profesori su u strahu od odmazde, ali su njihove kolege u saopštenju javno osudile ovakvu selekciju kao **grubo kršenje principa jednakosti** – nastavnici na određeno dele se „*bez jasnog kriterijuma, netransparentno, na one koji su učestvovali u protestima (pa su kažnjeni neprodužavanjem) i one koji nisu (pa su nagrađeni produženjem ugovora)*”. Ovo, ističu nastavnici, predstavlja **direktnu diskriminaciju** i traže hitnu reakciju Ministarstva. Opozicioni poslanici upozorili su škole da su takvi potezi protivzakoniti i najavili pravnu pomoć ugroženim nastavnicima. Sindikati ocenjuju da se ovde „*otvaraju mesta podobnima*” – politički lojalnim kadrovima.

- **Gimnazija u Požarevcu – Direktorka Danijela Žukovski (razrešena):** Direktorka Požarevačke gimnazije, koja je zajedno sa nastavnicima podržala učenike tokom 100-dnevne obustave nastave, [smenjena je iznenada, 29. avgusta 2025.](#) Razrešenje joj je stiglo mejlom, bez jasnog razloga – iako republičke inspekcije prethodno nisu utvrdile teže povrede (sve nepravilnosti u radu škole bile su sitne i otklonjene). Nastavnici to vide kao **osvetu**: „*Osveta direktorki zato što nije preduzimala represivne mere prema kolektivu tokom obustave rada... Osveta i kolektivu jer je preko 90% učestvovalo u obustavi*”. Direktorka Žukovski je podržala zahteve maturanata i nastavnika za bezbednije okruženje, nije ih sankcionisala i zbog toga je politički kažnjena. Njena smena unela je haos: prijem prvaka je odložen, škola nije imala spreman raspored ni podelu časova, jer je smena došla „*preko noći*”, svega tri dana pre početka nastave. Nastavnici naglašavaju da razrešena direktorka *nije prekršila nijedan zakon* i da je ovo čin **samovolje ministra prosvete** Dejana V. Stankovića.
- **Muzička škola „Josip Slavenski“ (Beograd) – Direktorka Tijana Kovačević:** Direktorka ove muzičke škole smenjena je krajem avgusta 2025. Odlukom ministra Stankovića [razrešena je](#) dužnosti, a za v.d. je postavljena druga osoba. Kao formalni razlog navedeni su nalazi vanredne inspekcije – da je nekoliko nastavnika bilo zaposleno suprotno propisima i da neka dokumentacija nije blagovremeno uneta u informacioni sistem. Međutim, *Akademski plenum* i studenti u blokadi FMU ističu da je direktorka „*jasno i hrabro stajala uz studente*” tokom protesta, te da je njena smena **politički motivisana** (kazna za javno iznošenje stava o stanju u prosveti). Ovaj potez izazvao je protest: studenti Fakulteta muzičke umetnosti najavili su [skup podrške](#) smenjenoj direktorki, naglašavajući da se nastavlja trend represije i „*smenjivanja nepodobnih*” u obrazovanju. Slučaj je alarmantan jer pokazuje da se sankcije šire i na ustanove kulture i umetnosti koje su stale uz zahteve za bezbednost i pravdu u školama.
- **PU „Draguljče“ (vrtić, Zvezdara) – Rukovoditeljka Milena Pavlović:** Krajem avgusta 2025. roditelji su objavili da je **smenjena rukovoditeljka** vrtića „Draguljče” na Zvezdari. Milena Pavlović je bila izuzetno cenjena – „*podigla vrtić iz pepela*” – i imala je odličnu saradnju sa roditeljima. Roditelji smatraju da je [njena smena](#) **politička odmazda** jer je Pavlovićeva aktivno učestvovala u studentskim protestima i blokadama saobraćajnica. Nadležni nisu pružili nikakvo objašnjenje niti su roditelji dobili službeni dopis o smeni rukovoditeljke vrtića. Roditelji su jedinstveni u zahtevu da se Pavlović vrati na dužnost – pokrenuli su peticiju i obavestili Sekretarijat za obrazovanje, Zaštitnika građana i Ministarstvo, smatrajući da **politika ne sme da se meša u predškolske ustanove**. Ovaj događaj označava širenje pritisaka i na predškolski sektor, čime se potvrđuje zabrinjavajući obrazac kažnjavanja kadrova na svim nivoima obrazovanja zbog solidarnosti sa protestima.
- **Kikinda – Učiteljica Sanja Bikić:** U Kikindi je učiteljica Sanja Bikić (OŠ „Vuk Karadžić”) [ostala bez posla](#) jer je aktivno učestvovala na građanskim protestima. Stranka slobode i pravde (SSP) objavila

je da je učiteljici **uskraćen nastavak radnog angažmana upravo zbog njenog aktivizma**. Kako navode, školska uprava je spajanjem odeljenja u susednom selu veštački stvorila „**tehnološki višak**” da bi prebacila drugu učiteljicu na mesto Sanje Bikić, čime je ona ostala bez norme i posla. SSP ocenjuje da je ovo klasičan primer **političke čistke u školstvu**: „*naprednjačka politika u školama znači strahovladu – kriterijumi zapošljavanja i razrešenja su stranačka pripadnost i poslušnost, a ne sposobnosti*”. Poslušni direktori, kaže se, dele otkaze i zapošljavaju po direktivi partije, dok se neposlušni uklanjaju. Slučaj učiteljice iz Kikinde izazvao je revolt roditelja i đaka koji su tražili objašnjenje od škole, ali odgovora od nadležnih nije bilo.

- **Zrenjanin – 5 direktorki osnovnih škola (razrešene putem mejla)**: Pet direktorki škola u nadležnosti Školske uprave Zrenjanin [smeњeno je istovremeno](#) početkom septembra 2025, pri čemu su **rešenja o razrešenju stigla mejlom** u petak popodne. Smeњene su direktorke OŠ „Mladost” (Tomaševac), „Uroš Predić” (Orlovat), „Branko Ćopić” (Lukićevo), „Žarko Zrenjanin” i „Dositej Obradović” (obe u Zrenjaninu). U svim slučajevima obrazloženje je identično – navodi se navodno „*nezakonito vođenje Jedinствenog informacionog sistema prosvete (JISP)*”. Razrešene direktorke, međutim, svedoče da je vanredni inspekcijski nadzor sproveden tokom njihovog godišnjeg odmora, da su naložene mere ispravile i da su o tome obavestile inspekciju, ali je uprkos tome stiglo razrešenje. **Tri od pet** smenjenih direktorki imaju mogućnost povratka na nastavničko mesto, dok dve ostaju potpuno bez posla. Jedna od direktorki koja je ostala bez posla najavljuje upravni spor, ističući da sumnja da je stvarni razlog smene to što su ona i kolege *odbijale nezakonite naloge*. Naime, u Zrenjaninu je prošle godine 26 škola bilo u štrajku, a **90% kolektiva njene škole bilo je u obustavi rada**. Direktorica Bogojević potvrđuje da su *svi direktori trpeli pritiske da pokreću disciplinske postupke protiv štrajkača*, ali da za to **nije bilo zakonskog osnova**. Sada izgleda da plaćaju cenu što nisu samoinicijativno kažnjavali nastavnike: „*U obustavi u mojoj školi učestvovao je ceo kolektiv. Nismo imali zakonski osnov da pokrećemo postupke... repušteni smo sami sebi*”. Ovaj koordinisani talas smena direktora (bez jasnih teških povreda u radu), sindikati i javnost tumače kao **čišćenje nepodobnih rukovodilaca** i poruku ostalima. Podatak da su, [prema rečima ministra](#), *25 direktora već razrešena, a da je njih 75 dalo ostavke* u prethodnom periodu, govori o razmerama pritiska.

Podaci sindikata i strukovnih mreža

Akademski plenum – 33 nastavnika bez ugovora: Mreža univerzitetskih profesora „Akademski plenum” saopštila je da je u njihovoj evidenciji (bazi „Za dan posle”) zabeleženo **28 slučajeva u kojima 33 nastavnika** širom Srbije [nije dobilo produžetak ugovora o radu](#). Plenum ukazuje da postoji obrazac prema kom direktori nisu produžili ugovore nastavnicima koji su učestvovali u protestima, dok su onima koji nisu protestovali ugovori produženi, što predstavlja tešku **diskriminaciju**. Takvo postupanje je protivno Ustavu

i zakonima (Zakon o radu, Zakon o zabrani diskriminacije). **Ako se dokaže selektivnost**, direktori škola mogu snositi **pravnu odgovornost** – Plenum podseća da je reč o povredi ravnopravnosti građana pred zakonom. Pozvali su sve oštećene nastavnike da prijave svoje slučajeve i prikupe dokaze (ugovore, obaveštenja, svedočenja) radi zajedničke pravne zaštite.

Nezavisni sindikat prosvetnih radnika Srbije (NSPRS) – 100+ otpuštenih: Prema informacijama NSPRS, više od 100 zaposlenih u školama ostalo je bez posla ili bez produžetka ugovora u ovoj školskoj godini zbog [odmazde vezane za učešće i podršku protestima](#). Ovaj sindikat kontinuirano upozorava da se u školama sprovodi masovno neprodužavanje ugovora, naročito za nastavnike koji su bili aktivni u protestima. NSPRS i drugi sindikati ocenjuju da se uvode novi (nezvanični) kriterijumi zapošljavanja – politička podobnost i spremnost da se „dodvorite” vlasti – umesto stručnosti. Sindikati su uputili poruku zaposlenima da „ne treba da strahuju i da ne odustaju” – najavljene su tužbe i obraćanje međunarodnim prosvetnim organizacijama zbog ovakvih slučajeva. Takođe, NSPRS poziva sve koji nisu dobili produžetak ugovora da podnesu pritužbe Povereniku za zaštitu ravnopravnosti zbog sumnje na **političku diskriminaciju** pri zapošljavanju.

Ostale relevantne informacije

Masovne ostavke i smene direktora: Prema [rečima ministra prosvete](#) Dejana Vuka Stankovića, **75 direktora škola** širom Srbije *podnelo je ostavke*, a **25 direktora** je *razrešeno* dužnosti u proteklom periodu zbog dešavanja vezanih za proteste. Ovaj podatak ilustruje da je preko 100 škola ostalo bez dosadašnjih rukovodilaca, što dobrovoljno, što prisilno, usled atmosfere pritiska. Mnogi direktori su, prema dostupnim svedočenjima, trpeli pritisak odozgo da kažnjavaju nastavnike, te su neki dali ostavke kako ne bi učestvovali u nečasnim radnjama, dok su drugi smenjeni kao opomena drugima.

Niš – Smene školskih odbora: U gradu Nišu je sredinom 2025. izvršena **smena članova školskih odbora** u čak 26 škola: u 12 osnovnih, 12 srednjih i 1 specijalnoj školi lokalna vlast je [razrešila sve dosadašnje članove odbora](#) i imenovala nove. Opozicija tvrdi da vlast tim potezom sprovodi **punu kontrolu nad obrazovanjem**, zamenjujući nepodobne članove odbora lojalnim kadrovima. Time se obezbeđuje uticaj vlasti na izbor direktora i odlučivanje u školama. Ovaj potez dolazi uporedo sa smenama direktora i nastavnika, što ukazuje na sistemski pristup vlasti u pokušaju da **centralizuje upravljanje školama i eliminiše svaku autonomiju** koja je iskazana tokom protesta.

Zaključak

Svi navedeni slučajevi, od disciplinskih postupaka, preko otpuštanja nastavnika i profesora, do smena direktora i upravnika, ukazuju na šablon **politički motivisanog pritiska** u obrazovnom sistemu. Formalni

razlozi (disciplinski postupci, tehnološki viškovi, inspekcijski nalazi) često su upotrebljeni kao izgovor, dok stvarna pozadina, prema brojnim svedočanstvima i izjavama sindikata, jeste **odmazda zbog podrške učenicima i studentima u protestima**. Takvo postupanje je protivzakonito i suprotno ustavnim načelima (jednakosti i zabrani diskriminacije). Strukovna udruženja najavljuju pravnu borbu i pozivaju nadležne organe da ispituju svaku pojedinačnu odluku.

Ova situacija generiše atmosferu straha u školama i na fakultetima – mnogi prosvetni radnici osećaju da su na udaru samo zato što su stali uz učenike i studente ili izrazili kritiku nesigurnih uslova. Kako navodi Akademski plenum, ukoliko se utvrdi da su ugovori namerno **neproduženi učesnicima protesta**, direktori i nadležna lica rizikuju ozbiljnu **pravnu odgovornost za diskriminaciju**. S druge strane, brojni sindikalni aktivisti i opozicioni političari ocenjuju da se ovim čistkama šalje poruka da će svako javno iskazivanje stava protiv vlasti biti sankcionisano – što predstavlja kršenje osnovnih sloboda (slobode govora i okupljanja).

U pravnom tonu, većina ovih postupaka mogla bi biti osporena pred sudovima i nezavisnim telima. Već **teku upravni sporovi** smenjenih direktora, i podnete su pritužbe Povereniku za ravnopravnost, a deo nastavnika se odlučuje i na individualne tužbe. Ishod tih postupaka tek treba da pokaže da li će pravna država zaštititi prosvetne radnike ili će politička volja ostati iznad zakona. Ono što je neosporno jeste da je u srpskom obrazovanju 2023/2024. došlo do **presedana**: stotine prosvetnih radnika kolektivno su se pobunile protiv nasilja i za dostojanstvo struke, a odgovor vlasti manifestovao se kroz niz koordinisanih represivnih mera, od disciplinskih postupaka do otkaza. Takav **disciplinski pohod** na prosvetu nema uporište u važećim zakonima i ustavnim pravima, već predstavlja zloupotrebu institucija za političke ciljeve.

Slučajevi pritiska su i dalje u toku. Sindikati nastavljaju da prate i objavljuju nove primere, a [kako navode](#), *broj otpuštenih prelazi 100*. Šira javnost i mediji su na strani prosvetara: a održano je više protesta na kojim učenici, roditelji i građani zahtevaju obustavu represije nad prosvetnim radnicima i **vraćanje otpuštenih nastavnika na posao**. Ostaje da se vidi hoće li taj pritisak, zajedno sa pravnim koracima, uroditi plodom – da se zaustavi odmazda i uspostavi vladavina prava u prosveti. U suprotnom, kako upozoravaju stručnjaci, posledice će biti dugoročno štetne: gubitak kvalitetnih kadrova, narušeno poverenje u institucije i dalja **instrumentalizacija obrazovnog sistema u političke svrhe**, što je suprotno osnovnim načelima autonomije i profesionalizma u vaspitanju i obrazovanju.